

До питання відмінностей державної служби в Україні та Німеччині

Наталія Пелипець¹, Наталія Лесько²

Кафедра адміністративного та інформаційного права,
Національний університет "Львівська політехніка",
УКРАЇНА, м. Львів, вул. Князя Романа, 1-3

¹ E-mail: natalyapelypets@gmail.com

² E-mail: natalylesko@gmail.com

Abstract –The purpose of the research is a comparative analysis of some issues of the organization of the public service in Germany and Ukraine. According to the purpose, I analyzed approaches to the treatment of the public service in Ukraine, identified the bodies that exercise it and compared it with the public service in Germany. Differences for entry into the state service are revealed.

As a result of research, was found that the state service in the national law is significantly different from the german law. It is caused by some features of origin and development these legal systems, dominant legal doctrines and legal sources.

Scientific innovation of the received results is that this work justifies the characteristics of the state public by comparing with a corresponding service in Germany, which is a scantily explored topic in the ukrainian law.

Ключові слова – державна служба, відбірна процедура, державний іспит, конкурсний відбір, доступ.

I. Вступ

Шлях, який пройшла Україна за час свого суверенного, незалежного становлення, а також світовий досвід, переконують нас, що професіоналізм та компетентність державної служби значною мірою зумовлювали ефективність розвитку держави. Тому дослідження основних особливостей державної служби України, а також врахування при цьому її відмінностей від Німеччини є досить актуальним. Саме тому метою дослідження є аналіз спільних та відмінних рис державної служби за законодавством України у порівнянні з німецьким правом.

II. Основна частина

Перш за все необхідно відмітити, що в Німеччині сьогодні немає поняття «державна служба». Після першої світової війни з'явився термін «публічна служба» як діяльність з метою виконання суспільних завдань управління (1). Щодо України, то відповідно до вітчизняного законодавства: державна служба – це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті, щодо практичного виконання завдань і функцій держави і отримують заробітну плату за рахунок державних коштів (5).

У ФРН компетенція щодо видання загальних правил і норм з питань державної служби належить Міністерству внутрішніх справ. Згідно з розділом 8 Закону «Про федеральних службовців»: «Загальне керівництво державною службою здійснює федеральний комітет з кадрів» (3).

Щодо України, то згідно з Указом Президента України «Про питання управління державною службою в Україні» від 18.07.2011 р. відбулась реорганізація Головного управління державної служби (спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сфері державної служби) у Національне агентство з питань державної служби (4).

Щодо процесу прийняття на державну службу, то у Німеччині застосовують особливі відбірні процедури, які відрізняються своєю поетапністю. Статус чиновника найвищої категорії «А» можна набути після поетапного відбору і вільного прийняття на кадрову службу. Кандидат на кадрову службу з університетською освітою (переважно юристи) має успішно скласти перший державний іспит і пройти відбір на підготовчу службу. Відібрані кандидати проходять упродовж двох-трьох років підготовчу службу (приблизно 70 відсотків цього часу припадає на стажування на різних посадах і в органах різного рівня і 30 відсотків – на навчання). Вони мають витримати другий державний іспит і отримати звання «асессора», яке засвідчує здатність займати посади у на кадровій службі і потім успішно пройти процедуру відбору на вакантну посаду.

Державні іспити мають дуже складний і формалізований характер, а процедура відбору на вакантну посаду включає попередній відбір кандидатів на підставі їх досвіду і остаточний – за результатами співбесіди. Для вступу на вищу службу (необхідний ступінь бакалавра), середню службу (необхідна професійна освіта) або просту службу (необхідна середня освіта) існує конкурс документів, підготовча служба є менш тривалою і завершується простим іспитом (2).

Щодо конкурсного відбору в Україні, то частина перша ст. 15 Закону України «Про державну службу» встановлює, що прийняття на державну службу на посади третьої-сьомої категорій здійснюється на конкурсній основі, крім випадків, коли інше встановлено законами України. Також відповідно до вище згаданого Закону у державних органах проводиться стажування з метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей працівників, які претендують на посаду державного службовця, терміном до двох місяців. Наступною відмінністю від німецького законодавства є також можливість встановлювати при прийнятті на державну службу додаткової умови – випробування терміном до шести місяців (4).

Стосовно забезпечення рівності доступу до державної служби, то законодавство ФРН, дбаючи про рівноправ'я жінок і чоловіків на державній службі, не передбачає квотування щодо тієї чи іншої статі. Проте частка жінок на державній службі Німеччини збільшилась з 47% у 1991 р. до 53% у 2009 р. (1).

В Україні на конституційному рівні також проголошуються рівні права доступу до державної служби і до служби в органах місцевого самоврядування. Законодавством України не передбачені

квоти на представництво жінок на державній і публічній службі, однак реальна ситуація із представництвом жінок на вітчизняній державній службі відрізняється від німецької. Так, за даними Держкомстату України станом на 21 грудня 2009 року чисельність жінок у загальній структурі державних службовців України становить 75,39%, чоловіків – 24,61% (1).

Висновок

Підсумовуючи, варто зазначити, що державна служба у вітчизняному праві значно відрізняється від німецького права, що зумовлено певними особливостями історичного походження і розвитку правових систем, панівними юридичними доктринами та їх специфікою, правовими джерелами тощо.

References

- [1] I. A. Vasilenko, "The state service in the west countries" in *Administrative governance in the West countries*, 1 ed. Moscow, Russia: I.Y., 2002, pp. 108-132.
- [2] V.B. Averyanov " The state service in Ukraine" in *Executive power and administrative law*, Kyiv, Ukraine: Publish house "In-Yure", 2002, p. 343.
- [3] P.P. Heyvakh. "The comparative analys of the organisation of public service in Germany, Austria and Ukraine", *St. adm. And loc. Gov.*, vol. 1, p. 38, Mar., 2012.
- [4] The law of Ukraine (1995, October 5). "On public service". [Online]. Available: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4050-17>
- [5] N.R. Nizhnik "Public officer in Ukraine", Lviv, Ukraine: Publication of NU "LP", 2003, p. 223.